

PEDAGOŠKI LABORATORIJ ANTONIA TÀPIESA

Avtorica: Lili Šturm, muzejska svetovalka

Antoni Tàpies (1923–2012) je eden največjih španskih umetnikov druge polovice 20. stoletja. Dialog z njim je kot vstop v *laboratorij* časa in idej preteklega stoletja. Govori nam o moči in zmožnosti umetnosti, da nas prisili k razmišljanju.

Ob razstavi *Antoni Tàpies, Grafike 1959–1987* (23. 2.–5. 6. 2016) smo pripravili pedagoško gradivo, ki vsebuje predstavitev avtorja, definira izvore njegove ustvarjalnosti, govori o prepletanju umetnosti, literature, glasbe, mistike in znanosti ter razlaga ideje in žanre 20. stoletja. Dodane so kratke razlage posameznih pojmov, umetniških smeri in pomembnih avtorjev ter razlage grafičnih tehnik, ki jih je umetnik uporabljal pri delu. Na koncu je pregled spremljevalnih in pedagoških programov, ki zaokrožajo in dopolnjujejo ogled razstave.

TÀPIES ¹ OSEBNO

1923

Antoni Tàpies se rodi v Barceloni, v izobraženi družini, ki je močno katalonsko zavedna. Oče je odvetnik, mati izhaja iz rodbine knjigarnarjev. Že od malega občuti ljubezen do knjig in katalonskih vrednot.

Šolska leta

Na šolo nima lepih spominov. Večkrat ga je strah ali pa se dolgočasi, zato se rad umika v svoje domišljjske svetove.

Bolezen

Star enajst let resno zboli in čas preživlja v bolnišnici z branjem in poslušanjem glasbe. Knjiga in glasba ostaneta njegovi prijateljici vse življenje!

---

¹ *Tàpies* v katalonščini pomeni tudi posebne vrste steno. Beseda je imela za umetnika močan pomen; stena je podlaga, na kateri lahko izraziš marsikaj. V MGLC smo na steni poskušali povedati zgodbo umetnikovega življenja.

Čas odraščanja in prvi koraki v svet umetnosti

Mladi Tàpies med drugo svetovno vojno odrašča v občutljivega mladeniča, ki ni ravnodušen do okolja. Začne se zanimati za svet umetnosti, navdihujejo ga sodobne umetniške smeri kubizem, futurizem, ekspresionizem, dadaizem, nadrealizem ter vzhodnjaška in primitivna umetnost. Je likovni avtodidakt.

Občutje sveta po drugi svetovni vojni

Skrivnostno in komajda obvladljivo občutje časa atomske bombe, spoznavanja vesolja in drugih znanstvenih odkritij ga napelje k ideji, da je v razmerju do univerzalnega znanja človek le majhno bitje in da je moč našega sočutja v tem, da razumemo to majhnost. Za Tàpiesa male, umazane in zlomljene reči postanejo dragocenejšje od najbolj dragocenih predmetov. Začne ustvarjati kolaže in dela, v katere vnaša nove materiale, kot so prah, zemlja, pesek ...

Veliki vzorniki Joan Miró, Paul Klee, Pablo Picasso

Spozna tudi španskega pesnika Joana Brossa in skupaj s še drugimi umetniki ustanovijo pomembno povojno katalonsko umetniško gibanje *Dau al Set* ter izdajajo odmevno istoimensko umetniško revijo.

1950

Prva samostojna razstava v Barceloni; star je 26 let.

Prvič obiše Pariz, ki ga očara z odprtostjo, vanj se bo vračal še večkrat. Poleg številnih umetnikov kasneje spozna znanega francoskega kritika Michela Tapiéja, s katerim postaneta velika prijatelja in zaveznika v svetu umetnosti.

1952–53–54

Srečna leta! Poroči se s Tereso Barbo Fabregas, z dušo dvojčico in vseživljenjsko duhovno oporo. Kasneje se jima rodijo trije otroci: Antonio, Clara in Miquel.

Je v izjemnem ustvarjalnem in eksperimentatorskem zanosu: dela dneve in noči, meditira, bere poezijo, posluša glasbo. Obiše New York, ki ga osupne s svojo kontrastnostjo in gigantskimi dimenzijami, spozna umetnike, kot so Pollock, Kline, de Kooning, Tobey ...

Tàpies postaja znan umetnik.

USPEH

Od sredine 50. let se nenehno vrstijo razstave, nagrade, odkupi, publikacije, retrospektive (New York, Pariz, Amsterdam, Dunaj, Hannover, Stockholm,

Kopenhagen, Ženeva, Zürich, Berlin, London, Rim ...). **Leta 1967 prvič razstavlja na ljubljanskem grafičnem bienalu in takoj prejme veliko nagrado!**

V šestdesetih in sedemdesetih letih se Tàpies politično in družbeno angažira. Pri umetniškem delu ga navdihujeta arte povera in postminimalizem. V osemdesetih ustvarja slike, grafiko in objektno umetnost. Začne pa tudi snovati ustanovitev posebnega centra, kjer bi predstavil svojo zbirko umetniških del in bogato knjižnico. Novi center naj bi bil prostor, kjer bi ljudje lahko spoznavali sodobno umetnost, obiskovali razstave, gledali filme, se izobraževali.

Fundació Antoni Tàpies se v Barceloni odpre junija 1990.

6. 2. 2012 Antoni Tàpies v starosti 88 let umre v Barceloni.

TÀPIES V SVOJIH DELIH

Umetnost Antonia Tàpiesa je labirint svojevrstne govorice znakov in materialov, zamolklih temnih barv, malih zavrženih reči, ki pa so bile zanj svetejše od najdragocenejših predmetov. Navdih je črpal iz številnih knjig, klasične glasbe, opazovanja sveta okoli sebe, vere v preplet umetnosti in znanosti, misticizma in naukov vzhodnjaške filozofije.

Antoni Tàpies je eden glavnih predstavnikov umetniške smeri **INFORMELA**, abstraktne smeri umetnosti po drugi svetovni vojni. Informel pomeni izogibanje vsakršnim zakonom in ukalupljenosti, je odklon od oblike k ekspresivnemu in spontanemu v umetniku. Informel je nekakšen čutni slikarjev rokopis; umetnik svoje misli in ideje sporoča prek geste, teksture, materiala.

Antoni Tàpies je pomembno vplival tudi na **slovensko povojno umetnost** in na več slovenskih umetnikov te smeri, med drugim na Rika Debenjaka, Janeza Bernika, Bogdana Borčiča in Andreja Jemca.

→ O tem lahko več izvemo na predavanjih 12. aprila, 10. maja. in 31. maja (glej spored dogodkov na koncu).

Rdeča nit Tàpiesovega ustvarjalnega dela je **materialnost**. Njegova dela so oprijemljiva, reliefna, v materiale polaga svojo temeljno izraznost. Uporablja

marmorni prah, pesek, zemljo, lepenko, umazan papir, žico, ožgan les, kose oblačil; vnaša simbole in predmete iz vsakdanjega življenja, grafito, pisave in črke X U A T, številke, križe, spirale, triangle. Preoblikuje tradicionalne tehnične postopke in nove materiale prilagaja novim tehnikam, tako v slikarstvu kot grafiki. Tako kot uporablja karton ali kos papirja, se loteva tudi bakrene plošče (matrice v grafiki).

Svoj odnos do specifične barvne skale, ki zaznamuje njegova dela, definira kot »pozitivno alergičen na barve«. Uporablja rjavo, sivo, črno, okrasto. To so zanj barve notranjega sveta, sanj, misli, vizij, domišljije.

→ V Tàpiesovem pedagoškem laboratoriju ima vsak obiskovalec priložnost, da se ustvarjalno poigra bodisi s kamenčki, ki so pobarvani v »Tàpiesovih« barvah, ali z geometričnimi kockami, sestavljanke in igre spomina. Ustvari lahko tudi svoj lastni kolaž.

Tàpiesa pri delu navdihuje **misticizem** (vzhodnjaški in zahodnjaški), ki zanj pomeni nekaj svetlega, kar je lastno tako znanosti kot umetnosti in spodbuja ustvarjalnost. Fascinira ga srednjeveški španski mistik Ramon Llul s svojim »ars combinendi« (umetnostjo kombiniranja). Rad posluša v 12. stoletju živečo nemško mističarko, pisateljico in skladateljico Hildegardo iz Bingna.

→ V Tàpiesovem pedagoškem laboratoriju je na ogled knjižica o alkimiji in njenem vplivu na umetnost. Lahko prisluhnemo izbrani skladbi Hildegarde iz Bingna.

Poglobljeno študira **vzhodnjaško kulturo in filozofijo, zen, taoizem, budizem, jogo**. Umetnost razume kot *gnozo* – pot spoznanja. »Umetniška dela morajo opazovalca navesti k razmišljanju,« pravi. Pomembno je učenje zmožnosti, da »vidimo« stvari, da znamo prisluhniti tišini.

→ V Tàpiesovem pedagoškem laboratoriju lahko prebiramo zenovske zgodbe ... ali preprosto samo počivamo in razmišljamo.

Moč glasbe. Svoja občutja pri poslušanju skladateljev klasične glasbe Wagnerja, Brahmsa, Mozarta, Beethovna, Schuberta, Schumanna in Wolfa prenaša v ritem oblik, barv in tekstur svojih umetniških del. Verjame, da je glasba močnejša od likovne umetnosti. Na razstavi je na ogled serija del *Variations sur un thème musical* iz leta 1987, ki jo je navdihnili prav tema Roberta Schumanna.

→ V Tàpiesovem pedagoškem laboratoriju lahko poslušamo izbrane skladbe Roberta Schumanna, Richarda Wagnerja, Ludwiga van Beethovna, Huga Wolfa, Franza Schuberta, Wolfganga Amadeusa Mozarta.

Rad je bral in izredno bogato **knjižnico**, ki je danes srce njegove fundacije, je gradil že od malega. Obsega razkošno zbirko knjig o umetnosti, vzhodnjaški kulturi, afriške objekte. Tàpies je tudi sam pisal in je avtor šestih knjig.

Drugi zanj pomemben prostor je bil njegov **atelje**. Žarčil je natanko tako vzdušje, kot ga lahko začutimo tudi v njegovih delih.

SLOVARČEK 20. STOLETJA

Na Tàpiesa je vplivalo več umetnikov in umetniških smeri 20. stoletja. Izpostavljam najpomembnejše.

Joan Miró (1893–1983)

Španski slikar in kipar je eden izmed najpomembnejših umetnikov 20. stoletja s svojevrstnim umetniškim slogom. Iz Barcelone se je preselil v Pariz, kjer se je na začetku dvajsetih let pridružil nadrealizmu.

Paul Klee (1879–1940)

Na izredno individualiziran slog švicarsko-nemškega slikarja so vplivali umetniki kubizma, ekspresionizma in nadrealizma.

Pablo Picasso (1881–1973)

Španski slikar, grafik in kipar, eden najslavnejših umetnikov 20. stoletja. Kot drzen inovator in začetnik kubizma je ustvarjal smernice porajajoče se moderne umetnosti. Njegova inovativnost je v tem, da isti motiv ustvarja v različnih tehnikah, od risbe do slike, iz keramične vaze v kip in nazaj.

Nadrealizem

Smer temelji na izkušnjah literarnega nadrealizma, ki ga je leta 1924 programsko formuliral francoski pesnik Breton, ter dadaizma in psihoanalize Sigmunda Freuda. Nadrealizem je hotel prikazati svet nezavednega, sanjskega in absurdnega brez nadzora razuma, estetike in morale. Nadrealistični umetniki so razvili številne nove

pristope in tehnike v umetnosti, med njimi kolaž, fotomontažo, asemblaž in ready-made.

Kubizem

Prelomna značilnost kubizma je predstavljanje predmeta iz različnih zornih kotov hkrati. Smer sta leta 1907 utemeljila Picasso in Braque.

Futurizem

Leta 1909 je italijanski umetnik Marinetti v Parizu izdal *Futuristični manifest*. V njem je radikalno zanikal tradicijo in se zavzel za moč, hitrost, gibanje, nasilje, vojno, tehniko in industrijo. Futurizem se je kasneje povezal s fašizmom. Po letu 1911 se je uveljavil tudi v Rusiji in se povezal z oktobrsko revolucijo.

Ekspresionizem

Razvil se je v Nemčiji pred prvo svetovno vojno, najprej kot literarno gibanje. Bistvo ekspresionizma je deformacija stvarnosti; prepoznamo ga po ostrih robovih, močnih in kričečih barvah, ki imajo simboličen pomen. Ekspresionizem postavlja v ospredje novega človeka in prevrednotenje vrednot.

Dada/dadaizem

Radikalno gibanje v književnosti in umetnosti je izšlo iz umetniške skupine emigrantov, ki so se proti koncu prve svetovne vojne zatekli v Švico. Kmalu se je razširilo v Francijo in Nemčijo ter prešlo v nadrealizem. Gibanje je nastalo iz protesta zoper vojno, meščansko družbo in njene kulturno-umetniške tradicije. Zagovarjalo je vrnitev k otroški primitivnosti in spontanosti.

Ready-made

= že obstoječi objekt, ki nima estetskih atributov, s postavitvijo v nov kontekst in poimenovanjem ga spremenimo v umetniško delo

Začetnik te smeri je francoski umetnik Marcel Duchamp, ki je v začetku 20. stoletja s serijo readymade objektov vzpostavil novo definicijo umetnosti, umetniškega dela in umetnikove veščine; razvpit je njegov pisoar *Fontana* iz leta 1917. Smer je bila ob svojem nastanku avantgardna in je pomembno vplivala na dado, nadrealizem, pop art, konceptualizem in številne predstavnike sodobne umetnosti.

Minimalizem

Ameriška smer, ki se je uveljavila v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega

stoletja, bolj v kiparstvu kot slikarstvu. Uvajala je spremenjen odnos do kompozicije. Umetniki so začeli oblikovati geometrijske objekte enostavnih oblik, izdelane iz industrijskih materialov.

Arte povera

Radikalno italijansko umetniško gibanje med letoma 1967 in 1972, v katerem se umetniki posvečajo uporabi nekonvencionalnih in netradicionalnih »vsakdanjih« materialov in postopkov.

GRAFIČNE TEHNIKE

V Tàpiesovih delih se pojavljajo zahtevnejše grafične tehnike globokega tiska. Avtor jih uporablja na eksperimentalni način in v medsebojnih kombinacijah.

JEDKANICA

je grafična tehnika globokega in visokega tiska. Tehniki se med seboj razlikujeta po načinu nanosa barve na matrico. Gre za preprosto, enostavno in natančno tehniko črtnega izraznega zapisovanja. Pri globokem tisku tiskarsko barvo utiramo v izjedkane brazde matrice, ki jo pri odtiskovanju vlažen papir s pomočjo močnega pritiska valjev stroja za globoki tisk potegne, »pobere« iz njenih globin. Odtis je zrcalno črna, temna risba na belem ozadju.

Pri visokem tisku lahko na isti matrici dobimo »negativno«, kontrastno belo risbo na temnem ozadju, kar predstavlja negativno tehniko globokega tiska. Barvo v tem primeru enakomerno nanašamo z gumijastim valjem po ploskovni površini matrice. V obeh primerih dobimo zrcalno barvno podobo. Tretja možnost je kombinacija tehnik globokega in visokega tiska, ki jo imenujemo tonska jedkanica. Tiskamo istočasno v dveh barvnih odtenkih.

Pri izdelavi jedkanice potrebujemo cinkovo ali bakreno ploščo, ki jo najprej razmastimo in nato na obeh straneh s ploskim čopičem tanko in enakomerno premažemo s tekočim asfaltom. S kovinsko iglo nato odstranjujemo asfaltni premaz v zaželeno zrcalno črtno risbo. Odprta, nezaščitena mesta poglobimo z razredčeno dušično kislino. Pri več stopenjskem jedkanju matrice postopke ponavljamo, in dobimo bogatejšo strukturo in iluzionistično vsebino motiva.

AKVATINTA

je grafična tehnika globokega tiska. Uporabljamo iste postopke in material kot pri jedkanici. Gre za kemični proces dela saj kovinsko matrico več stopenjsko jedkamo. Ploščo pripravljeno za akvatinto razmastimo, naprašimo z asfaltnim prahom, ki se na vročini stali in ob hlajenju trdno prilepi na kovinsko površino. Kislina najde pot med asfaltnimi delci in razje kovino. S pokrivanjem želenih ploskovnih delov, jedkanjem in časovno kontroliranim procesom postopek ponavljamo do želenega rezultata. Z več stopenjskim jedkanjem nastanejo različne, bolj ali manj strukturne, hrapave ploskve, v katerih se barva zadrži in jo kasneje na odtisu zaznamo kot gradacijo svetlo-temnih odtenkov. Tiskamo jo kot eno- ali večbarvno akvatinto z več matricami, ki se lepo dopolnjuje z jedkanico. V primerjavi z jedkanico nam akvatinta dovoljuje »več »slikarske« svobode.

LITOGRAFIJA,

kamnotisk, je grafična tehnika ploskega tiska. Odkril jo je Alojz Senefelder leta 1798. Uveljavi se kot zelo primerna tehnika v tiskarstvu, kasneje pa postane ena izmed priljubljenih tehnik umetniške grafike. Sčasoma so se v industrijski in umetniški grafiki uveljavile nove različice. Litografske matrice so nadomestile kovinske matrice, to so cinkove, aluminijaste ali poliestrske plošče. Sodobni umetniki se redkeje poslužujejo klasične litografije, večinoma se odločajo za kombinirane tehnike ploskega in visokega tiska.

Na litografski kamen rišemo z mastnimi kredami in litografskim tušem. Zbrušen, porozen litografski kamen z ustrezno pripravljeno risbo narejeno z mastnimi risarskimi materiali gumiramo z vodotopno gumiarabiko, ki se oprime ne porisanih delov. To posušimo, speremo s terpentinom, nato risbo utrdimo z mastnim litofinom in ponovno speremo. Na moker kamen z gumijastim valjem naneseemo mastno tiskarsko barvo, ki se oprime ravno tako mastne risbe. Kamen nato jedkamo z gumiarabiko in solitrno kislino, speremo, navaljamo barvo in odtisnemo.

Med litografske tehnike sodijo litografska pero risba, litografska brušenka, lito gravura, barvna litografija in lavirana litografija.

KOLAGRAFIJA

je zvrst strukturne umetnosti v kiparstvu, slikarstvu, uveljavila pa se je tudi v grafični umetnosti. V Evropi se pojavi sredi prejšnjega stoletja kot informel. S sodobno

tehnologijo in uporabo različnih materialov se v umetnosti odpirajo prijaznejše, neke vrste ekološke rešitve izdelave matric z materiali, kot so lepilne mase, droben pesek, mivka, različna abrazivna sredstva, kot sta **karborund** in korund oz. materiali, ki na matrici puščajo določeno strukturo. Z umetniško domišljijo in sproščenimi, neposrednimi, igrivo svežimi gestami pridemo do neomejenih možnosti izražanja, eksperimentiranja brez velikih pripovednih zgodb. Za podlago lahko uporabimo stisnjen karton, les, kovinske plošče. Kolagrafija je grafična tehnika globokega in visokega tiska. Prednost kolagrafije je hitro delo in bogatejši odtisi, ki jih zaznamo kot iluzionistično sled. Odtiskujemo na stroju za globoki tisk, na vlažen papir kot eno- ali večbarvno grafiko.

RELIEFNI TISK

je grafična tehnika visokega ali globokega tiska, ki ju lahko kombiniramo ali tiskamo kot slepi tisk. Matrica za reliefni tisk je iz raznovrstnih materialov, plastike, lesa, kovine in jo lahko pripravimo na kemičen, mehanski, graviran ali rezan način. Primerne so kovinske plošče debele 2 do 3mm. Reliefno matrico odtiskujemo na moker papir na stroju za globoki tisk.

KOLAŽ

Priljubljeno slikarsko tehniko prejšnjega stoletja so uporabljali kubisti in nadrealisti. Tehnika je še danes aktualna, predstavniki sodobne umetnosti se ji posvečajo na različnih področjih. V likovni umetnosti jo srečujemo v digitalni obliki, to je kot foto kolaž, v grafiki se producira v sitotisku, litografiji (predstavniki Gorazd Šefran), v slikarstvu digitalni odtisi služijo kot predloge, osnutki. Uporablja se recikliran material, s katerim nastajajo nove vsebine. Tridimenzionalna izpeljanka kolaža je asemblaž, ki je bolj podoben reliefu. Ponovno govorimo o informelu in strukturah, o neki vrsti iluzije na dvodimenzionalni ploskvi. Predstavniki kolaža sta tudi Vladimir Makuc in Bogdan Borčić.

KAJ LAHKO ŠE POČNEMO OB OGLEDU RAZSTAVE?

Priporočila za nadaljnje aktivnosti:

PROGRAMI ZA ŠOLE IN VRTCE

Tàpies za šole

Vodeni ogled razstave. Možna dopolnitev z delavnico kolaža.

Vstopnina: 2 eur/osebo

Trajanje: 45–90 minut

Po dogovoru ogled razstave dopolnimo z grafičnimi delavnicami in demonstracijami grafičnih tehnik iz redne ponudbe MGLC ali pripravimo večurni program *Likovni dan v galeriji*.

Tàpies za vrtce

Ogled razstave z delavnico in igro v Tàpiesovem izobraževalnem laboratoriju.

Brezplačno.

Trajanje: do 90 minut

Tàpies osebno

Nagradni literarno-likovni natečaj v sodelovanju z revijo in portalom Ventilator besed

Vabimo vse, ki razstavo obiščete organizirano z razredom, v spremstvu staršev ali samostojno, da svoje vtise o razstavi, za katere ni nujno, da so samo likovni, narišete ali opišete ter nam jih pošljete. Objavili jih bomo na spletni strani portala Ventilator besed in MGLC ter najboljše nagradili z brezplačnimi knjigami in vstopnicami za ogled razstav. Natečaj traja do 1. junija 2016; izdelke pošljite na dunja@ventilatorbesed.com in lili.sturm@mglc-lj.si. Več o natečaju na spletnih straneh www.ventilatorbesed.com in www.mglc-lj.si.

S španščino v MGLC

Program obsega vodenje po razstavi v španskem jeziku, prilagojeno starostni stopnji obiskovalcev. Udeležencem omogoči spoznavanje jezika s pomočjo umetnosti.

Program izvaja Martina Kocmur. Vstopnina: 2 eur/osebo

Trajanje: 45–90 minut

Prijave: spansko@mglc-lj.si, 040 363 292

PROGRAMI ZA OTROKE IN DRUŽINE

Družine, dobrodošle v MGLC!

Delavnice vsako prvo nedeljo v mesecu: 6. 3., 3. 4., 8. 5., 5. 6., 10.00–12.00:

Ogled razstave Antonia Tàpiesa z delavnico za otroke; vodita Anja Guid in Nika Rupnik. Namig za starše: *Zajtrk z umetnostjo* (zajtrk v kavarni in ogled razstave Antonia Tàpiesa, cena 5 eur).

Dogodek Kulturne soseske

nedelja, 20. 3., 10.00–12.00: *Likovni pobegi*

Delavnica poezije, kolaža in monotipije

Na delavnici bomo govorili o pojmih migracija, pot, odhod, dom, potovanje ... Misli bomo ubesedili v motive in jih upodobili v mešani tehniki kolaža in monotipije.

Delavnica je primerna tako za otroke kot za družino. Vodita jo galerijski animatorki Nika Rupnik in Anja Guid.

Sobotnica: Zemlja in odpadki

sobota, 14. 5., 11.00–16.00 (ob dnevu družine)

Brezplačno delavnico ekološkega ustvarjanja in likovnih iger v Parku Tivoli vodi skupinica Reciklarji.

PROGRAMI ZA ODRASLE

Grafična delavnica:

»Antoni Tàpies: Vsakdanje stvari se spreminjajo v umetnost«

štiri sobote v marcu: 5., 12., 19. in 26. marec, 11.00–17. 00

Grafična delavnica spoznavanja Tàpiesovih grafičnih tehnik ponuja odličen vpogled v srž avtorjeve ustvarjalnosti. Vodi jo španski umetnik Damiàn Vega Velasco in je namenjena ljubiteljem in začetnikom. Kotizacija: 100 eur, 80 eur (za člane Kluba prijateljev bienala, študente in brezposelne osebe).

Predavanja: Tàpies in slovenska umetnost

Serijska predavanj slovenskih umetnostnih zgodovinarjev, profesorjev, piscev in kritikov o vplivu Tàpiesa na slovenske umetnike, ki se jih je dotaknil informel. Brezplačno.

torek, 12. 4., ob 18.00: dr. Jožef Muhovič, slikar, grafik, likovni teoretik in publicist

torek, 10. 5., ob 18.00: Barbara Borčič, umetnostna zgodovinarica, samostojna kustosinja in publicistka

torek, 31. 5., ob 18.00: dr. Nadja Gnamuš, umetnostna zgodovinarica in publicistka

Javna vodstva: predstavitve razstave in umetnika

četrtek, 24. 3., ob 17.00: vodi mag. Breda Škrjanec, muzejska svetovalka

Ob vodstvu poteka tudi tolmačenje v znakovnem jeziku gluhih in naglušnih, tolmači Tanja Giuliatti.

četrtek, 21. 4., ob 17.00: vodi mag. Žiga Kariž, vizualni umetnik in profesor na ALUO

Javni vodstvi v angleškem jeziku:

sobota, 26. 3., ob 16.00, in sobota, 7. 5., ob 16.00: vodi umetnostna zgodovinarica Renske Svetlin

Kofetkanje s Tàpiesom

Vodstvo in pogovor v družbi z umetnostno zgodovinarico dr. Irene Mislej

Mednarodni dan muzejev, sreda, 18. 5., ob 17.00

Vodstvo po razstavi z zaključno diskusijo o modernistični umetnosti in sodobni umetnosti ob kavi in rogljičku v Caffè Bienale. Brezplačno (prispevek za rogljiček in kavo).

Teden študentske kulture v MGLC

torek–nedelja, 8.–13. 3./brezplačen vstop na razstavo Antonia Tàpiesa za študentke in študente.

Dan odprtih vrat/mednarodni dan muzejev, sreda, 18. maj

Tàpiesov pedagoški laboratorij

Zasnova: Lili Šturm

Slika *Tàpies* na steno: Nika Rupnik

Opisi grafičnih tehnik: mag. Boge Dimovski

Izvajanje vodstev, delavnic in animacije: Anja Guid, Nika Rupnik, Renske Svetlin

Izvajanje programa S španščino v MGLC: Martina Kocmur

Antoni Tàpies v reprotudiu, Barcelona, 1959
© Fundació Antoni Tàpies, Barcelona.

Mednarodni grafični likovni center, Grad Tivoli, Pod turnom 3, Ljubljana

Oddelek za pedagoške in javne programe, informacije in prijave:

Lili Šturm, muzejska svetovalka, tel. 01 2413 818/800, lili.sturm@mglc-lj.si

www.mglc-lj.si, FB/mglc ljubljana